

**Aan de heer drs. S. Dekker,
Minister van Rechtsbescherming.**

Rotterdam, 22 februari 2019.

**Standpunt van de Stichting Pieter Bastiaan en Stichting 't Trekpaert inzake de
conceptwet Transparantie Maatschappelijke Organisaties.**

Relatie tussen doel en middelen

Feitelijk gaat het bij deze wet om het tegengaan van ongewenste invloed vanuit het buitenland. Maar honderdduizenden Nederlandse burgers en maatschappelijke organisaties worden door deze wet getroffen. Dit levert grote frustraties op bij die burgers en instellingen, die voor het overgrote deel integere bedoelingen hebben en zich maatschappelijk betrokken voelen.

Maatschappelijke organisaties hebben de laatste jaren al veel overheidsverplichtingen opgelegd gekregen, zoals het voldoen aan de eisen van het ANBI-register en de privacyregelgeving. Voor veel instellingen vergt dit extra inzet van vrijwilligers, terwijl het tegenwoordig toch al niet gemakkelijk is om vrijwilligers voor langere tijd aan een organisatie te binden.

De brede opzet van deze wet heeft vooral te maken met het niet mogen discrimineren tussen instellingen en burgers onderling, maar daartoe worden andere rechten van burgers aangetast en worden aan talloos veel instellingen onnodig lasten opgelegd. De noodzaak daarvan wordt in de MvT op een technocratische wijze onderbouwd. Er is weinig oog voor de nadelige maatschappelijke gevolgen van de wet. En dat bij een kabinet van partijen die vrijheid van het individu en/of bijbelse waarden hoog in hun vaandel hebben en maatschappelijke initiatieven zeggen te willen stimuleren!

Opzet van de wet

Het kabinet wil ongewenste invloed door grote financiers op het beleid van maatschappelijke organisaties tegengaan, en meent dat transparantie daartoe een noodzakelijk middel is.

Hoewel de MvT voorbeelden noemt, is ruim en vaag gedefinieerd wat ongewenste invloed is, en wie daartegen op welke wijze in actie moet komen.

Het optredentegen en het bestrijden van criminaliteit en terrorisme is ons inziens in eerste en laatste instantie een overheidstaak. De overheid heeft voldoende instrumenten in handen om met de bestaande wet- en regelgeving op te treden tegen criminaliteit en terrorismedreiging.

Wij durven de stelling aan dat het wetsvoorstel eerder ongewenst gedrag en criminaliteit zal bevorderen dan bestrijden. Gegevens van honderden, zo niet duizenden mensen komen op straat te liggen. Mensen die vervolgens bloot staan aan de ongewenste avances van datahandelaren en criminele elementen.

Strijdigheid met privacybescherming

Volgens de MvT wordt met vermelding van alléén naam en woonplaats (N.B. dus ook niet het geslacht van natuurlijke personen!) de privacy van de gevers minimaal aangetast.

Echter, dit is een theoretisch standpunt; in de praktijk zal het in dit internettijdperk vaak niet moeilijk zijn de volledige identiteit, waaronder het adres, van de gevers te achterhalen. Bij zeldzame achternamen is in combinatie met de woonplaats de identiteit vaak één op één vast te stellen, en bij veel voorkomende achternamen kan juist weer de verkeerde persoon voor donateur worden aangezien. Voorts is bij verenigingen en kerken en sommige stichtingen, waarvan de achterban elkaar persoonlijk kent, al gauw duidelijk om wie het gaat, en dat is ongewenst voor de onderlinge verhoudingen.

Schending van grondrechten en de consequenties daarvan

Tot nu toe heeft iedere burger het recht op financiële privacy tegenover andere burgers. Hij mag geheim houden wat zijn financiële draagkracht is en wat hij met zijn geld doet. Als dat recht wordt opgeheven, heeft dat de voor het individu diverse bezwaren, zoals:

- gevoel van verlies aan autonomie
- gevoel dat zijn vrijgevigheid gewantrouwd wordt door de overheid
- kans op ongepaste nieuwsgierigheid van derden (voyeurisme)
- kans dat anderen zich met iemands persoonlijke keuzes gaan bemoeien
- kans op inbraak, afpersing of bedreiging.

Invloed op geefgedrag

De MvT onderkent dat de transparantieplichting tot vermindering van donaties kan leiden, maar neemt dit op de koop toe en maakt geen schatting van de omvang daarvan. Voor veel instellingen is dit echter blijken de reacties een grote zorg.

De donateur kan de begunstigde instelling verzoeken om bij de minister een ontheffingsverzoek in te dienen met het oog op de veiligheid van de gever (art. 2 lid 7). Dit is bewerkelijk, maar een fondsenwerver zal dit graag doen voor zijn grote donateurs. Echter, deze vrijstellingsmogelijkheid lijkt een wassen neus.

Blijkens de toelichting zijn hiervoor op voorhand geen objectieve criteria vast te stellen. De minister krijgt hier dus een discretionaire bevoegdheid. Maar daartoe moet een *concreet* gevaar voor de donateur aannemelijk worden gemaakt. Bij een concreet gevaar zou men misschien kunnen denken aan een bedreigde politicus wiens woonplaats niet bekend mag worden, of aan algemene bedreiging van de achterban van een begunstigde instelling.

Concrete dreigingen zijn zeldzaam. Echter, voor de (vaak oudere) donateur zal veeleer de *angst* voor een nog *onbekend* potentieel gevaar (denk aan afpersing, inbraak of bedreiging) doorslaggevend zijn om af te zien van donaties die vallen onder de meldingsplicht.

Conclusie

Op het moment dat wij dit schrijven, tellen wij 170 bijdragen aan de consultatie. Het valt op dat er niet één bijdrage is die enthousiast is over uw wetsvoorstel. Zo ongeveer alle geledingen in ons goede vaderland komen tegen uw voorstel in het geweer: van Oud Gereformeerden tot Hindoes, van topsporters tot mensen met een beperking. Sommigen pleiten voor vergaande aanpassing van het wetsvoorstel, anderen voor verwijzing naar de prullenbak. Wij zijn uitdrukkelijk geporteerd voor het intrekken van het wetsvoorstel.

De stichtingen waarvan ik bestuurslid ben hebben ANBI-status en hebben donateurs die onder de meldingsplicht van de wet zouden vallen. Onze stichtingen doneren op hun beurt uitsluitend aan Nederlandse stichtingen die de ANBI-status hebben. Door de meldingsplicht die wij krijgen opgelegd komt de overheid geen stap dichterbij het beoogde doel. Wat niet wegneemt dat wij als weldenkende mensen uiteraard de overheid van harte steunen in het bestrijden van criminaliteit en terrorisme(dreiging).

Wanneer de wet er komt, leidt die er ongetwijfeld toe dat onze inkomsten zullen verminderen vanwege de inbreuk op de privacy van onze donateurs. Dientengevolge zullen wij op onze beurt minder kunnen doneren aan waardevolle maatschappelijke initiatieven. Vaak zijn dat initiatieven die gericht zijn op de integratie van Nieuwe Nederlanders in onze samenleving. Dat is voor ons de doorslaggevende reden om ons te keren tegen uw wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Mr. H.M. van Heijst, bestuurslid

Stichting 't Trekpaert en Stichting Pieter Bastiaan.